

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev-x 240/2018-2

REPUBLIKA HRVATSKA
RJEŠENJE

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Katarine Buljan predsjednice vijeća, Branka Medančića člana vijeća i suca izvjestitelja, Aleksandra Peruzovića člana vijeća, Viktorije Lovrić članice vijeća i Slavka Pavkovića člana vijeća, u pravnoj stvari I. tužitelja S. S. B. (OIB: ...) i II. tužiteljice L. E. B. (OIB: ...), oboje iz L. A., USA i zastupanih po punomoćniku D. J., odvjetniku iz Z., protiv I. tuženika Grada Biograda na Moru (OIB: ...), zastupanog po punomoćniku M. B., odvjetniku iz Z. i II. tuženice Republike Hrvatske, zastupane po Općinskom državnom odvjetništvu u Zadru, Građansko-upravnom odjelu, radi utvrđenja da je stečeno pravo vlasništva nekretnina i izdavanja tabularne isprave, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude i rješenja Županijskog suda u Varaždinu posl. br. Gž-730/17-2 od 30. listopada 2017. kojima je potvrđena presuda s rješenjem Općinskog suda u Zadru, Stalne službe u Biogradu na Moru posl. br. P-1100/2009-49 od 24. siječnja 2017., u sjednici održanoj 8. siječnja 2019.,

r i j e š i o j e :

I. Prihvaća se revizija tužitelja i ukidaju se povodom u reviziji naznačenog pitanja:

"Stječe li se pravo vlasništva temeljem sudske odluke u slučajevima određenim posebnim Zakonom i to u trenutku pravomoćnosti odluke ako je kupac na javnoj dražbi kupio nekretnine, prema pravilima koja vrijede u stečajnom postupku?",

presuda Županijskog suda u Varaždinu posl. br. Gž-730/17-2 od 30. listopada 2017. i presuda Općinskog suda u Zadru, Stalne službe u Biogradu na Moru posl. br. P-1100/2009-49 od 24. siječnja 2017. u dijelu u kojemu se odnose na "pobijani odbijajući dio" zahtjeva tužitelja (u odluci kojom je odbijen zahtjev tužitelja prema II. tuženici) - te rješenja istih sudova sa istim posl. br. u odnosu na odluku o parničnom trošku II. tuženice, i predmet u tome dijelu vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

II. O trošku postupka povodom revizije odlučit će se konačnom odlukom.

Obrazloženje

Drugostupanjskom presudom odbijena je žalba tužitelja i potvrđena prvostupanjska presuda kojom je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja:

- na utvrđenje da su stekli pravo vlasništva nekretnina "pobliže navedenih u izreci prvostupanjske presude",

- na obvezivanje II. tuženice to im priznati i izdati im tabularnu ispravu podobnu za uknjižbu tih nekretnina na njihovo ime - na svakog u 1/2 dijela, uz brisanje prava vlasništva sa svog imena.

Drugostupanjskim rješenjem potvrđeno je prvostupanjsko rješenje kojim je tužiteljima naloženo naknaditi trošak parničnog postupka: I. tuženiku 1.875,00 kn i II. tuženici 5.437,00 kn.

Protiv drugostupanjske presude tužitelji su podnijeli reviziju "temeljem čl. 382. st. 2. i 3. Zakona o parničnom postupku". Predlažu ukinuti osporenu presudu i predmet vratiti drugostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Na reviziju nije odgovoreno.

Revizija tužitelja je osnovana.

Odredbama čl. 382. st. 2. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11 - 148/11 pročišćeni tekst, 25/13 i 28/13 - dalje: ZPP-a), a koje se na temelju odredbe čl. 53. st. 4. Zakona o izmjenama i dopunama ZPP-a ("Narodne novine", broj 57/11) i odredbe čl. 102. st. 1. Zakona o izmjenama i dopunama ZPP-a ("Narodne novine", broj 25/13) primjenjuju na ovaj spor, propisano je: „U slučajevima u kojima je ne mogu podnijeti prema odredbi stavka 1. ovoga članka, stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude ako odluka u sporu ovisi o rješenju nekoga materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njenoj primjeni, primjerice:

1) ako o tom pitanju revizijski sud još uvijek nije zauzeo shvaćanje odlučujući u pojedinim predmetima na odjelnoj sjednici, a riječ je o pitanju o kojemu postoji različita praksa drugostupanjskih sudova,

2) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje, ali je odluka drugostupanjskoga suda utemeljena na shvaćanju koje nije podudarno s tim shvaćanjem,

3) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje i presuda se drugostupanjskoga suda temelji na tom shvaćanju, ali bi - osobito uvažavajući razloge iznesene tijekom prethodnoga prvostupanjskoga i žalbenoga postupka, zbog promjene u pravnom sustavu uvjetovane novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima te odlukom Ustavnoga suda Republike Hrvatske, Europskoga suda za ljudska prava ili Europskog suda - trebalo preispitati sudsku praksu.“.

Prema odredbi čl. 382. st. 3. ZPP-a „U reviziji iz stavka 2. ovoga članka stranka treba određeno naznačiti pravno pitanje zbog kojeg ju je podnijela uz određeno navođenje propisa i

drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose te izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.“.

U povodu revizije iz članka 382. stavka 2. ZPP-a revizijski sud ispituje pobijanu presudu (u smislu odredbe čl. 392.a st. 2. ZPP-a) samo u dijelu u kojem se pobija revizijom i samo zbog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Predmetom spora zahtjev je tužitelja na utvrđenje da su stekli pravo vlasništva utuženih nekretnina. Tužitelji zahtjev temelje na tvrdnji da su nekretnine stekli na usmenoj javnoj dražbi kupnjom cjeline tih nekretnina Ugovorom o prodaji imovine stečajnog dužnika V. d.d. od 3. veljače 2004., sa Aneksom broj I i ispravkom tog Ugovora, odnosno osnovom rješenja Trgovačkog suda u Zadru posl. br. IV St-5/02 od 17. veljače 2004. kojim su navedeni ugovori o prodaji potvrđeni.

Drugostupanjski sud je zahtjev tužitelja ocijenio neosnovanim i (potvrđivanjem prvostupanjske presude) odbio uz osnovno i odlučno shvaćanje "da su tužitelji temeljem naprijed navedenog Ugovora o prodaji imovine stečajnog dužnika mogli steći jedino valjano pravnu osnovu za stjecanje prava vlasništva, a ne i pravo vlasništva": drži da se "isto stječe u konkretnom slučaju tek upisom vlasništva nekretnine u zemljišnoj knjizi, pa (da) nije moguće udovoljiti tako postavljenom tužbenom zahtjevu tužitelja". Rješenje Trgovačkog suda u Zadru posl. br. IV St-5/02 od 17. veljače 2004., kojim su potvrđeni navedeni ugovori o prodaji, ne smatra "ni u kojem slučaju" odlukom "kojom bi se steklo pravo vlasništva u trenutku njezine pravomoćnosti".

Revidenti su naznačili da reviziju protiv osporene presude temeljene na takvome shvaćanju podnose temeljem odredaba čl. 382. st. 2. i 3. ZPP-a i u reviziji su postavili pitanje:

"Stječe li se pravo vlasništva temeljem sudske odluke u slučajevima određenim posebnim Zakonom i to u trenutku pravomoćnosti odluke ako je kupac na javnoj dražbi kupio nekretnine, prema pravilima koja vrijede u stečajnom postupku?".

Pitanje revizijski sud ocjenjuje važnim za odluku o predmetu spora i za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni: o njemu postoje u sudskoj praksi različita ili nejasna shvaćanja - koja je u ispunjavanju svrhe izvanredne revizije potrebno usaglašavati.

Na to je pitanje zato za odgovoriti (s važnošću odgovora za odnose iz razdoblja u kojemu su tužitelji sklopili ugovor na kojemu zahtjev temelje):

- kupac cjeline imovine društva stečajnog dužnika na usmenoj javnoj dražbi, koja se vodi po pravilima koja uređuju ovršni postupak, stječe pravo vlasništva nekretnina kupljenih iz te cjeline isplatom kupoprodajne cijene i pravomoćnošću rješenja koje ima značaj rješenja o dosudi, dakle odlukom suda - i za to mu stjecanje nije potreban niti upis u zemljišne knjige, a stranke postupka takve prodaje takvom stjecanju mogu s uspjehom prigovarati samo u tome postupku prodaje.

Navedeno valja sagledati u svijetlu:

a) odredaba Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine", broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09 i 153/09 - dalje: ZV-a), i to:

- čl. 114., prema kojima: (stavak 1.) "Vlasništvo se može steći na temelju pravnoga posla, odluke suda, odnosno druge nadležne vlasti, nasljeđivanjem i na temelju zakona.", (stavak 2.) "Na temelju stavka 1. ovoga članka stečeno je pravo vlasništva kad su ispunjene sve pretpostavke određene zakonom.",

- čl. 126., prema kojima: (stavak 1.) "Odlukom suda ili drugoga tijela stječe se vlasništvo u slučajevima određenim zakonom, a na način i pod pretpostavkama određenim zakonom.", (stavak 2.) "Pravo vlasništva stječe se u trenutku pravomoćnosti sudske, odnosno konačnosti odluke druge vlasti, ako što drugo nije određeno zakonom, niti proizlazi iz cilja radi kojega se odluka donosi.",

b) odredaba čl. 101. Ovršnog zakona ("Narodne novine", broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04 - dalje: OZ-a), prema kojima: (stavak 1.) "U rješenju o dosudi sud će odrediti da će se nekretnina predati kupcu pošto položi kupovninu i nakon što to rješenje postane pravomoćno.", (stavak 2.) "Nakon što kupac položi kupovninu i rješenje o dosudi postane pravomoćno, sud će zaključkom odrediti da se nekretnina preda kupcu i da se u zemljišnu knjigu upiše u njegovu korist pravo vlasništva. Tim zaključkom sud će odrediti i brisanje onih prava za koja je rješenjem o dosudi određeno da će se brisati iz zemljišne knjige.", u svezi s odredbom čl. 102. ("Zaštita prava kupca"), prema kojoj: "Ukidanje ili preinaka rješenja o ovrsi poslije pravomoćnosti rješenja o dosudi nekretnine ne utječu na pravo vlasništva kupca stečeno po odredbama članka 101. ovoga Zakona." - te odredbom čl. 119. st. 1., prema kojoj: "Nakon pravomoćnosti rješenja o dosudi sud će rješenjem odrediti da se u zemljišnoj knjizi brišu upisana prava i tereti, osim onih koji ostaju na nekretnini i poslije predaje nekretnine kupcu ili koje je kupac preuzeo.",

c) odredaba Stečajnog zakona ("Narodne novine", broj 44/96, 161/98, 29/99, 129/00, 123/03, 197/03 - uredba i 187/04, uredba - dalje: SZ-a) kojima je u vrijeme nastanka ovdje spornog odnosa bila uređena prodaja imovine stečajnog dužnika kao cjeline - o kojoj je ovdje riječ (obzirom na tvrdnju tužitelja da su u takvoj prodaji stekli prijetopno vlasništvo, odnosno obzirom da se i ugovor na kojeg se tužitelji pozivaju s rješenjem Trgovačkog suda o potvrdi toga ugovora temelje na tim odredbama), i to:

- čl. 163.a, prema kojima: (stavak 1.) "Odluku o prodaji donosi stečajni sudac kad su ispunjeni uvjeti iz članka 155.a stavka 5. i vjerovnici na izvještajnom ročištu iz stavka 2. ovoga članka.", (stavak 2.) "Vjerovnici mogu na izvještajnom ročištu ili na kojoj kasnijoj sjednici skupštine vjerovnika, na temelju izvještaja stečajnoga upravitelja, odnosno nalaza i mišljenja vještaka, odlučiti da se umjesto unovčenja pojedinih dijelova imovine dužnika odredi prodaja imovine dužnika kao cjeline (odluka o prodaji).", (stavak 3.) "U odluci iz stavka 1. ovoga članka vjerovnici će odrediti uvjete i način prodaje imovine dužnika kao cjeline.", (stavak 4.) "Odluka o prodaji valjana je donesena ako je za nju glasovala većina vjerovnika i ako zbroj tražbina vjerovnika koji su tako glasovali dvostruko premašuje zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali protiv prodaje, ne računajući razlučne vjerovnike.",

(stavak 5.) "Odluka vjerovnika i stečajnoga suca iz stavka 1. ovoga članka izložit će se u pisarnici suda i objaviti u »Narodnim novinama«. Svaki stečajni i razlučni vjerovnik ima pravo podnijeti prigovor protiv te odluke u roku od petnaest dana od dana njezine objave u »Narodnim novinama«.", (stavak 6.) "Odluku vjerovnika iz stavka 1. ovoga članka stečajni će sudac, nakon isteka roka za podnošenje prigovora iz stavka 4. ovoga članka, potvrditi rješenjem ako ocijeni da se prodajom vjerovnici ne dovode u nepovoljniji položaj glede namirenja od onoga u kojemu bi bili kad bi se imovina dužnika unovčila po pojedinim dijelovima. Prigodom donošenja toga rješenja stečajni će sudac uzeti u obzir i moguće prigovore vjerovnika iz stavka 4. ovoga članka.", (stavak 7.) "Pravo na posebnu žalbu protiv rješenja o potvrđivanju odluke vjerovnika iz stavka 3. ovoga članka i rješenja stečajnog suca iz stavka 1. ovoga članka imaju vjerovnici koji su podnijeli prigovor protiv te odluke (stavak 4.), Pravo na posebnu žalbu protiv odluke o uskrati potvrde odluke vjerovnika iz stavka 1. ovoga članka ima svaki vjerovnik koji se ima pravo namiriti iz stečajne mase.", (stavak 8.) "Drugostupanjski sud dužan je o žalbi odlučiti u roku od petnaest dana.", (stavak 9.) "Danom pravomoćnosti rješenja o potvrđivanju ugovora o prodaji prekidaju se svi postupci koje prema odredbama ovoga Zakona nastavlja kupac u svoje ime i za svoj račun.",

- čl. 163.b, prema kojima: (stavak 1.) "Na temelju odluke vjerovnika i stečajnog suca iz članka 163.a stavka 1. ovoga Zakona i pravomoćnoga rješenja stečajnoga suca iz članka 163.a stavka 5. ovoga Zakona stečajni će upravitelj objaviti u »Narodnim novinama« i u dnevnom tisku prodaju imovine stečajnoga dužnika kao cjeline, uz naznaku uvjeta i načina prodaje prema odluci o prodaji iz članka 163.a stavka 2. ovoga Zakona. U oglasu će se naznačiti gdje će se moći obaviti uvid u popis imovine stečajnoga dužnika i popis razlučnih prava te kako će se i kada moći pregledati ta imovina, odnosno dokazi o tome da ona pripada dužniku. U oglasu će se isto tako naznačiti gdje će se, kako i kada moći obaviti uvid u poslovne knjige i dokumentaciju stečajnoga dužnika. Prodaju imovine po nalogu stečajnog suda provodi FINA.", (stavak 2.) "Popis razlučnih prava iz stavka 1. ovoga članka obuhvaća liste razlučnih prava koja su upisana u zemljišnim i drugim javnim knjigama, prijavljenih razlučnih prava te neprijavljenih razlučnih prava za koja je stečajni upravitelj utvrdio da postoje.", (stavak 3.) "Zainteresirana osoba može tražiti da joj se, na njezin trošak, umnože popisi iz stavka 1. ovoga članka.", (stavak 4.) "Ugovor o prodaji sklapa s kupcem u ime i za račun stečajnoga dužnika stečajni upravitelj.", (stavak 5.) "Ugovorom o prodaji odredit će se osobito ostaju li i koji dijelovi imovine stečajnoga dužnika na kojima postoje razlučna prava u stečajnoj masi te preuzima li kupac zaposlenike stečajnoga dužnika i uz koje uvjete. Prigodom utvrđivanja prodajne cijene uzet će se u obzir i okolnost jesu li dijelovi imovine koji se preuzimaju opterećeni razlučnim pravima i drugim teretima (članak 163.f).", (stavak 6.) "Ako se kupovna cijena ne isplaćuje odmah po sklapanju ugovora o prodaji, ona se mora isplatiti najkasnije u roku od šest mjeseci, ali je u tom slučaju kupac dužan dati odgovarajuće osiguranje. Stečajni sudac može odobriti kupcu da u stečajnu masu ne uplati onaj dio kupovne cijene koji odgovara predvidivom iznosu koji bi kupac dobio kao stečajni vjerovnik u stečajnom postupku.", (stavak 7.) "U kupovnu cijenu uračunat će se i vrijednost razlučnih prava kojima je opterećena imovina koju kupac preuzima. Prigodom utvrđivanja vrijednosti tih prava uzet će se u obzir i pretpostavljena cijena po kojoj bi stvar ili pravo na kojima postoji razlučno pravo mogli biti unovčeni u stečajnom postupku.", (stavak 8.) "Na prodaju imovine dužnika kao cjeline na odgovarajući se način primjenjuju pravila o učincima prodaje u ovrsi radi naplate novčane tražbine.",

- čl. 163.c, prema kojima: (stavak 1.) "Ugovor o prodaji stečajni sudac potvrđuje rješenjem, protiv kojega svaki stečajni i razlučni vjerovnik ima pravo na posebnu žalbu.", (stavak 2) "Svaki stečajni i razlučni vjerovnik imaju pravo na posebnu žalbu i protiv rješenja kojim stečajni sudac nije odobrilo ugovor o prodaji.", (stavak 3.) "Drugostupanjski sud dužan je o žalbama iz stavka 1. i 2. ovoga članka odlučiti u roku od petnaest dana.",

- čl. 163.f, stavak 1. prema kojoj: "Ugovorom o prodaji kupac preuzima imovinu stečajnoga dužnika koja je kao njegova upisana u zemljišnim ili drugim javnim knjigama zajedno s različnim pravima te drugim teretima koji su na njoj upisani u tim knjigama.",

Tako gledano, izloženo shvaćanje revizijskog suda proizlazi iz sadržaja i smisla tih odredaba, a sve (uz ostalo) i budući:

- da je odredbom čl. 163.b stavak 8. SZ-a jasno propisano da se na prodaju imovine dužnika kao cjeline na odgovarajući način primjenjuju pravila o učincima prodaje u ovrsi radi naplate novčane tražbine,

- da je upravo odredbom čl. 101. stavak 2. OZ-a, iz "Razdjela drugog - Ovrha radi namirenja novčane tražbine", kada se uređuju učinci prodaje nekretnine u ovrsi radi naplate novčane tražbine, propisano da će se u rješenju o dosudi nekretnine odrediti da se nakon pravomoćnosti toga rješenja i nakon što kupac položi kupovninu u zemljišnu knjigu upisati u njegovu korist pravo vlasništva na dosuđenoj nekretnini (dakle, prema takvome izričaju odredbe: već stečeno pravo vlasništva),

- da, a ništa manje bitno, kupac nekretnine već i kada položi kupovninu i rješenje o dosudi postane pravomoćno (dakle neovisno od upisa stečenog vlasništva u zemljišne knjige i prije upisa) ostvaruje (prema daljnjim, navedenim odredbama OZ-a) i sva ovlaštenja (prava) vezana uz vlasništvo i koja proizlaze iz njega, uz ostalo - primjerice: kupljena se nekretnina njemu predaje u posjed, njegovo se već stečeno vlasništvo već i tada štiti od učinaka ukidanja ili preinake rješenja o ovrsi, rješenjem se određuje (opet neovisno od upisa vlasništva) "da se u zemljišnoj knjizi brišu upisana prava i tereti, osim onih koji ostaju na nekretnini i poslije predaje nekretnine kupcu ili koje je kupac preuzeo".

Sukladno tome, polazeći od naznačenog odgovora na u reviziji postavljeno pitanje i tih odredaba ZV-a te OZ-a i SZ-a, za zaključiti je da je osporena presuda donesena na temelju shvaćanja koje nije u suglasnosti sa izloženim shvaćanjima revizijskog suda - i da je time ostvaren revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava, na kojeg revidenti pitanjem iz revizije i upućuju.

S time u svezi, a kako je zbog pogrešnog pravnog shvaćanja izostao pravilan pristup nižestupanskih sudova predmetu spora, pa u postupku koji je prethodio ovome nisu raspravljeni i ocijenjeni ostali navodi stranaka odlučni za ocjenu osnovanosti zahtjeva tužitelja prema shvaćanju revizijskog suda (opravdavaju li ostale činjenice na koje se stranke u postupku pozivaju primjenu izloženog shvaćanja i u okolnostima konkretnog slučaja: budući da je rješenje Trgovačkog suda u Zadru od 17. veljače 2004., kojim je potvrđen Ugovor o prodaji imovine stečajnog dužnika V. d.d. u stečaju kao cjeline sklopljen 3. veljače 2004. i ovjeren kod javnog bilježnika mr. sc. D. M. iz Z. pod brojem OV-990/2004 dana 10. veljače 2004. i Anex br. 1. Ugovora o prodaji imovine stečajnog dužnika V. d.d. u stečaju kao

cjeline od 11. veljače 2004. ovjeren 16. veljače 2004. kod javnog bilježnika mr. sc. D. M. iz Z. pod brojem OV-1121/2004, doneseno upravo pozivom i na čl. 163.a, čl. 163.b i čl. 163.c Stečajnog zakona, i to u stečajnom postupku nad dužnikom V. d.d. u stečaju) - i (zbog toga) ne postoje razlozi za preinačenje osporene presude, to je primjenom odredbe čl. 395. st. 2. ZPP-a valjalo prihvatiti reviziju tužitelja te ukinuti obje nižestupanjske presude - odlukom kao pod stavkom I. izreke ovoga rješenja i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Budući da odluka o troškovima postupka ovisi o konačnom uspjehu stranaka u sporu, valjalo je ukinuti i odluku o troškovima donesenu u odnosu na II. tuženicu (u smislu odredbe čl. 164. st. 4. ZPP-a).

Odluka o troškovima u povodu revizije temelji se na odredbi čl. 166. st. 3. ZPP-a.

U ponovljenom suđenju prvostupanjski sud će postupiti u skladu s prethodno iznijetim shvaćanjem revizijskog suda (imajući na umu i da samo pravnim poslom, Ugovorom o unosu stvari i prava, tužitelji nisu prestali biti vlasnici prijedpornih nekretnina - ako su vlasništvo ovih imali prije toga) - te ovisno o rezultatu ocjene svih okolnosti relevantnih za odluku - ponovno odlučiti o predmetu spora, odlukom s obrazloženjem prema odredbi čl. 338. st. 4. ZPP-a.

Zagreb, 8. siječnja 2019.

Predsjednica vijeća:
Katarina Buljan, v.r.